

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Gymnázium sv. Moniky, Prešov
4. Názov projektu	Zvýšenie kvality vzdelávania v Gymnázium sv. Moniky v Prešove zlepšením čitateľskej, matematickej, finančnej a prírodovednej gramotnosti.
5. Kód projektu ITMS2014+	312011W807
6. Názov pedagogického klubu	Pedagogický klub pre prírodovednú gramotnosť
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	02.05.2022
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	Gymnázium sv. Moniky
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	Mgr. Mária Kamenská
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	www.gymonika.sk

11. Manažérske zhrnutie:

krátka anotácia: V priebehu tohto stretnutia sa členovia pedagogického klubu pre prírodovednú gramotnosť v diskusii zamerali na tému exkurzie z hľadiska jej prípravy, realizácie a prínosu pre žiakov. Zanalyzovali možnosti exkurzií v predmete chémia a hľadali optimálny prienik s exkurziami organizovanými v rámci ostatných prírodovedných predmetov. Prebrali teoretické východiská exkurzie ako mimoškolskej organizačnej formy, rozobrali exkurziu z hľadiska didaktickej funkcie, z hľadiska učiva (časového zaradenia) a z hľadiska prostredia, v ktorom sa uskutočňuje. V rámci otvorenej diskusie si vymieňali názory a skúsenosti s používaním tejto mimoškolskej organizačnej formy, identifikovali úskalia a možné problematické oblasti vyplývajúce z komplexnosti tejto formy vyučovania a hodnotili prínosy exkurzie pre žiakov z pohľadu získavaných vedomostí a kompetencií.

klúčové slová: zážitková pedagogika, exkurzia, prepojenie vedomostí z praxou

12. Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

V úvode pedagogického klubu sa členovia pre prírodovednú gramotnosť vyjadrili k danej téme z hľadiska svojich skúseností s organizáciou a realizáciou exkurzií počas svojej pedagogickej praxe. Sústredili sa najmä na prínosy tejto zážitkovej formy učenia pre žiakov, kde sa teória pretavuje do praxe a spája sa pozorovanie a pochopenie v reálnom prostredí. Z úskalí exkurzie bol najčastejšie diskutovaným bodom náročné organizačné zabezpečenie tejto vyučovacej formy. Ako možné riešenie tejto problematiky padol návrh schválenia jednotného zoznamu exkurzií v rámci prírodovedných predmetov, čím by sa ťarcha organizácie podujatia rozdelila na viacero pedagógov a zároveň by sa podporili medzipredmetové vzťahy.

V hlavnej časti stretnutia sa debata viedla najskôr v duchu vymedzenia základných pojmov súvisiacich s exkurziou ako mimoškolskou organizačnou formou vyučovania. Exkurzia (z lat. exkurro – vybieham, vychádzam) umožňuje žiakom poznať predmety, javy a procesy priamo v pôvodnom prostredí a v typických podmienkach (Turek, 2008). Jednou z jej funkcií je, aby žiaci mohli bezprostredne a v reálnych podmienkach pozorovať objekty, javy a procesy, ktoré bežne v triede nemajú možnosť vidieť a hlavne zažiť (Bernátová, 2001). Exkurzia v sebe snúbi tak didaktickú ako aj výchovnú hodnotu. Exkurziu môžeme deliť podľa viacerých kritérií.

Z hľadiska učiva, na ktoré je exkurzia zameraná, delíme exkurzie na:

- a) **tematické** – vzťahuje sa na niektorú tému učiva,
- b) **komplexné** – vzťahuje sa k jednému alebo viacerým celkom učiva,
- c) **komplexné medzipredmetové** – vzťahuje sa na niekoľko vyučovacích predmetov.

Z hľadiska didaktickej funkcie rozlišujeme exkurzie:

- a) **úvodné** – ich cieľom je zhromaždenie učebného materiálu, o ktorý sa budeme v ďalšom vyučovanom procese opierať, získanie prehľadu o učive a motivácia žiakov
- b) **priebežné** – ich cieľom je potvrdenie, upevnenie, prehĺbenie a rozšírenie doposiaľ osvojených vedomostí a zručností
- c) **záverečné** – ich cieľom je upevnenie a prehĺbenie učiva

Z hľadiska prostredia v akom sa exkurzia uskutočňuje rozlišujeme exkurzie:

- a) **v prírodnom prostredí**
- b) **vo výrobných podnikoch**

c) **do kultúrnych inštitúcií**

d) **vo virtuálnom prostredí**

Z hľadiska časového (dĺžky trvania) rozlišujeme:

a) **vychádzku** – trvá 2-3 vyučovacie hodiny

b) **krátkodobú exkurziu** – trvá 1-2 dni

c) **dlhodobú exkurziu** – trvá viac ako 2 dni

Očakávaný prínos exkurzie:

- *vnímanie prítomnosti chemických javov a procesov okolo nás a v nás,*
- *motivácia žiakov k získavaniu nových vedomostí a zručností,*
- *upevnenie učiva a jeho prepojenie s praxou,*
- *podpora záujmu žiakov o štúdium chemických a príbuzných odborov,*
- *sebareflexia,*
- *každý žiak má príležitosť niečo zažiť,*
- *aktivizovanie svojho osobnostného rozvoja.*

Aby došlo k naplneniu očakávaných vzdelávacích aj výchovných cieľov exkurzie, navrhuje Skalkovská (1999) postupovať pri príprave a realizácii exkurzie takto:

1. **Príprava exkurzie:** Učiteľ sa pred konaním exkurzie sám oboznámi s objektom exkurzie a dohodne so sprievodcom celkový program a časový harmonogram prehliadky s prípadnou rezervou pre nečakané situácie. Učiteľ určí ciele a plán exkurzie a realizuje prípravu žiakov (tematickú aj organizačnú) v škole pred realizáciou exkurzie. Rozdelí žiakom úlohy, ktoré majú v priebehu exkurzie riešiť, vysvetlí im ako si efektívne zaznamenávať poznatky usmerní ich ako komunikovať so sprievodcom aby z danej prehliadky vyťažili čo najviac.
2. **Realizácia exkurzie:** Pred odchodom na exkurziu učiteľ zopakuje žiakom program exkurzie a spraví prezenčnú listinu. Nasleduje presun na miesto konania exkurzie, kde učiteľ žiakov sprevádza, kladie im doplňujúce otázky, prípadne objasňuje nejasnosti.
3. **Zhodnotenie a využitie výsledkov exkurzie:** Na najbližšej vyučovacej hodine resp. počas záverečnej besedy učiteľ v diskusii so žiakmi vyhodnotí splnenie cieľov a úloh exkurzie, overí, čo si žiaci zapamätali a objasní prípadné nejasnosti a nepresnosti.

V závere hlavnej časti sa účastníci sústredili na vytvorenie zoznamu exkurzií, ktoré by

bolo možné v nasledujúcich školských rokoch realizovať vzhľadom na možnosti školy a na predchádzajúce skúsenosti z už organizovaných exkurzií.

Návrh exkurzií za predmet chémia:

- Múzeum vedy a techniky Steelpark
  - Laboratórium: Molekula života – Ako ju nájsť
    - úvodná/priebežná exkurzia
- Slovenské technické múzeum – Solivar pri Prešove
  - úvodná/priebežná exkurzia
- Výrobný závod Plzeňský Prazdroj Slovensko, a. s. (Pivovar Šariš)
  - priebežná exkurzia
- Čistička odpadových vôd, Košice
  - priebežná exkurzia
- Výrobný závod Chemko, a. s., Strážske
  - priebežná exkurzia
- Výrobný závod Chemosvit Envirochem, a. s., Svit
  - priebežná exkurzia
- Výrobný závod SLOVGLASS, a.s., Poltár
  - priebežná/záverečná exkurzia
- Výrobný závod BIOTIKA, a. s., Slovenská Ľupča
  - priebežná/záverečná exkurzia
- Jadrová elektrárň Mochovce
  - priebežná/záverečná exkurzia
- Prehliadka Ústavu chemických vied PF UPJŠ v Košiciach
  - záverečná exkurzia

Záverečnú časť stretnutia členovia pedagogického klubu venovali diskusii o medzipredmetovosti exkurzií a ich prepájaní v rámci všetkých prírodovedných predmetov.

13. Závery a odporúčania:

Exkurzia ako mimoškolská forma vyučovacieho procesu so sebou prináša veľa vzdelávacích ale aj výchovných pozitív. Žiaci sú počas realizácie exkurzie vtiahnutí do deja a to, čo sa doposiaľ učili v triede na teoretickej úrovni majú možnosť vidieť v reálnych podmienkach. Častokrát až takáto názorná ukážka praktického využitia získavaných

vedomostí spustí ich vnútornú motiváciu k učeniu sa. Preto je úlohou učiteľa resp. predmetovej komisie konkrétneho predmetu vhodne vybrať a zaradiť do vyučovacieho procesu túto mimoškolskú vyučovaciu formu, aby mala čo najväčší efekt. V rámci prírodovedných predmetov, kde sa chémia radí, sa priamo ponúka spojenie exkurzie pre viacero prírodovedných predmetov, čím sa rozdelí nielen záťaž na učiteľa, ale najmä sa podporí komplexné riešenie a aplikácia vedomostí naprieč prírodnými vedami. Je žiaduce, aby si aj žiaci uvedomili, že v reálnej praxi sú vedomosti a zručnosti získavané počas štúdia využívané komplexne a málokedy sa delia na výsostne chemické, biologické, či fyzikálne. Ďalším nezanedbateľným cieľom exkurzie je vyvolať u žiakov pocit zodpovednosti za vlastné učenie, pretože niekedy sa stáva, že žiaci získavanie vedomostí a zručností berú príliš formálne a neprepájajú ich s využitím v praktickom či profesijnom živote.

14. Vypracoval (meno, priezvisko)	RNDr. Martina Pončáková
15. Dátum	02.05.2022
16. Podpis	
17. Schválil (meno, priezvisko)	RNDr. Pavol Petrovský
18. Dátum	04.05.2022
19. Podpis	

Príloha: Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu